

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора наук з фізичного виховання та спорту, професора Томенка Олександра Анатолійовича на дисертаційну роботу
Лаврова Віталія Олександровича на тему
«ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СФЕРИ
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ
ТРАНСФОРМАЦІЇ» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань
01 – Освіта/Педагогіка, за спеціальністю 017 – Фізична культура і спорт

Актуальність теми

Актуальність дослідження в контексті управління сферою фізичної культури і спорту обумовлена динамічним розвитком інформаційних технологій і необхідністю їх впровадження в межах даної галузі. Реалізація питань розвитку диджиталізації у сфері фізичної культури і спорту здійснюється Міністерством молоді та спорту України відповідно до основних положень Стратегії розвитку фізичної культури та спорту до 2028 року, що була затверджена Постановою Кабінету Міністрів України № 1049 від 4 листопада 2020 р. Цифрова трансформація є одним з п'яти пріоритетних напрямів державної політики, визначених у цій Стратегії, поруч із масовим спортом, спортом вищих досягнень, спортивною інфраструктурою та кадровою політикою.

Сучасний спорт вимагає постійного вдосконалення не тільки методик тренувань, а й засобів організації та управління, що базуються на останніх наукових дослідженнях. Враховуючи це, існує значний інтерес до розробки цифрових ресурсів, застосунків та програм, які забезпечують збалансоване поєднання управлінських рішень у спорті. З огляду на специфіку сфери фізичної культури і спорту, яка вимагає виваженого прийняття рішень та послідовного їх виконання, розробка ефективних управлінських стратегій на базі аналізу статистичних та інших даних, є особливо актуальною. Такі

дослідження сприятимуть підвищенню ефективності управління та досягненню кращих результатів.

У наявних дослідженнях Борисової О., Авер'янова В., Бакуменка В., Беленюка Ж. розглянуто окремі аспекти цифровізації підготовки спортсменів, модернізації спортивної інфраструктури, інтеграції цифрових технологій у систему фізичного виховання населення, частково проаналізовано елементи управління спортивними організаціями в умовах цифрових змін. Водночас комплексне дослідження організаційно-управлінських засад розвитку сфери фізичної культури і спорту в умовах цифрової трансформації залишається актуальним завданням, що потребує ґрунтовного аналізу як науковців, так і практиків. Саме на цьому і зосередив увагу автор дисертаційної роботи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, темами, планами.

Дисертаційну роботу виконано відповідно до Плану НДР НУФВСУ на 2021-2025 роки в межах таких тем: 1.5 «Теоретичні та прикладні основи застосування комунікацій у спортивному менеджменті» (№ державної реєстрації 0121U108293); 1.7 «Теоретико-методологічні засади розвитку кіберспорту та інтелектуальних видів спорту» (номер державної реєстрації 0121U108211).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна

Обґрунтованість наукових положень підтверджується глибоким аналізом теоретичних положень спортивної науки, в тому числі цифровізації управління зокрема. Автор досить коректно використовує наукові методи для аргументації отриманих результатів та висновків. Достовірність результатів дослідження обумовлена запропонованою концептуалізацією і механізмом інструментальних засад наукового дослідження сучасної наукової парадигми; використанням комплексу методів дослідження, адекватних об'єкту і предмету, меті і завданням дисертаційного дослідження; практичною апробацією отриманих результатів.

Предмет дослідження визначено його метою, яка полягала у вдосконаленні організаційно-управлінських засад розвитку сфери фізичної культури і спорту в умовах цифрової трансформації.

У роботі вибрана адекватна стратегія і послідовність, що істотно підвищило достовірність і надійність одержаних результатів, коректною є статистична обробка отриманих емпіричних даних із урахуванням специфіки предмету та конкретних дослідницьких завдань. Сформульовані висновки відображають зміст проведених досліджень і відповідають завданням. Здобувач грамотно використовує методологічний апарат, що відноситься до вивчення предмету дослідження, та розкривається крізь призму авторського викладу.

Достовірність наукових положень обґрунтована достатньою тривалістю проведення досліджень (з 2021 по 2025 рр.), адекватним плануванням досліджень і обробкою одержаних матеріалів при достатній мірі вірогідності.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що вперше:

- визначено позитивні і негативні чинники; резервні можливості; ризики (діяльність в умовах військового стану, недостатнє бюджетне фінансування, наявність кіберзагроз, низький рівень цифрової компетентності, вплив інших зовнішніх негативних факторів, відсутність інтернет-покриття в певних віддалених населених пунктах), які впливають на процес розвитку сфери фізичної культури і спорту в умовах цифрової трансформації і є основою прийняття стратегічних рішень;

- обґрунтовано організаційні та управлінські засади розвитку сфери ФКиС в умовах цифрової трансформації;

- розроблено модель вдосконалення організаційно-управлінських засад розвитку сфери фізичної культури і спорту в умовах цифрової трансформації, яка дозволяє забезпечити швидкість, обґрунтованість та прозорість управлінських рішень шляхом упровадження сучасних цифрових інструментів. Основою розробленої моделі є Аналітична інформаційно-комунікаційна система сфери фізичної культури і спорту, яка є комплексною

платформою для збору, обробки, збереження та аналізу даних, забезпечення ефективності процесів державного управління у сфері ФК і С;

– розроблено структуру Аналітичної інформаційно-комунікаційної системи сфери фізичної культури і спорту, основними компонентами якої є: Електронний календарний план спортивних змагань та заходів, Електронний реєстр спортивних споруд; Електронний реєстр спортивних організацій, Електронний реєстр спортивних звань, Електронний кадровий реєстр сфери ФКиС, Адміністративно-аналітичний модуль для органів управління, Електронний кабінет для організацій та учасників спортивного процесу. Комплексним індикатором практичного втілення цього алгоритму стала розробка й впровадження відповідних електронних платформ і ресурсів системи.

Практичне значення одержаних результатів є переконливим й полягає у: реалізації моделі вдосконалення організаційно-управлінських засад розвитку сфери фізичної культури і спорту в умовах цифрової трансформації, розробці практичних рекомендацій щодо внесення змін до Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про фізичну культуру і спорт» та визначення загальних засад впровадження та адміністрування публічних електронних реєстрів та інформаційно-комунікаційних систем».

Результати досліджень були впроваджені в освітній процес кафедри менеджменту і економіки спорту НУФВСУ при викладанні дисципліни «Логістичний менеджмент та адміністрування у спорті» на 1-му курсі другого (магістерського) рівня, кафедри кіберспорту та інформаційних технологій НУФВСУ при викладанні дисципліни «Інформаційні технології в кіберспорті» на 1-му курсі другого (магістерського) рівня; результати дослідження щодо структури та алгоритму функціонування Аналітичної інформаційно-комунікаційної системи сфери ФК і С було впроваджено в роботу Міністерства молоді та спорту України, що підтверджено відповідними актами впровадження.

Результати досліджень можуть використовуватися в практиці роботи відповідних суб'єктів сфери фізичної культури і спорту на всіх адміністративних рівнях.

Оцінка змісту дисертації, її завдань в цілому і основних положень дисертації

Дисертаційна робота викладена державною мовою на 237 сторінках тексту комп'ютерного набору, складається з анотацій, вступу, п'яти розділів, практичних рекомендацій, висновків, списку використаних літературних джерел, додатків. Усього використано 157 джерел наукової та спеціальної літератури. Робота добре ілюстрована та містить оптимальну кількість графічної інформації та таблиць (20 таблицями й 27 рисунками), що в цілому не перенавантажує основний текст, її складові тісно взаємопов'язані й ілюструють окремі важливі моменти проведеного дослідження.

У вступі обґрунтовано актуальність проблеми, подано зв'язок дисертаційного дослідження з темами плану науково-дослідної роботи НУФВСУ; визначено мету, об'єкт, предмет, методологію дослідження; сформульовано завдання дослідження; обґрунтовано методи дослідження; розкрито наукову новизну, практичне значення отриманих результатів та особистий внесок здобувачки в опублікованих у співавторстві наукових працях; визначено сферу апробації та впровадження результатів дослідження, окреслено його етапи; наведені дані щодо кількості публікацій.

У першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ» зосереджена увага на аналізі наукового тезаурусу з проблеми дослідження, особливостях нормативно-правового регулювання сфери фізичної культури і спорту в умовах цифрової трансформації, наявній організаційній структурі управління сферою фізичної культури і спорту в Україні, а також охарактеризовано роль і місце цифрових

технологій в організаційно-управлінській діяльності сфери фізичної культури і спорту.

Здобувачем засвідчено, що проблематика інформаційно-цифрового забезпечення управлінської діяльності сфери ФК і С в Україні на сучасному етапі представлена в численних наукових працях, однак безсистемно й фрагментарно. Комплексне розв'язання проблеми в контексті забезпечення ефективності організаційно-управлінських засад розвитку сфери ФК і С в умовах цифрової трансформації передбачає створення й упровадження Аналітичної інформаційно-комунікаційної системи сфери фізичної культури і спорту.

Другий розділ «МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ» надає науковий фундамент для результатів дослідження, в якому обґрунтовано доцільність застосування методів дослідження відповідно до мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження, подано відомості про контингент обстежених та етапи проведення дослідження. Теоретичний аналіз та узагальнення даних наукової літератури, документальних джерел та мережі Інтернет; метод системного аналізу; метод порівняння та зіставлення; метод моделювання; SWOT-аналіз; соціологічне опитування; метод експертних оцінок.

У третьому розділі «АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ТА НАПРЯМИ ЇЇ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ» подано докладний моніторинг використання цифрових платформ, мобільних додатків, аналітичних інструментів та інших рішень, спрямованих на оптимізацію управління в сфері фізичної культури і спорту в 10 країнах світу - Китаї, Австралії, Естонії, Великій Британії, Канаді, Норвегії, Новій Зеландії, Сінгапурі, США, Франції. Проведений аналіз дозволив авторові отримати цінні уявлення про те, як сучасні цифрові технології можуть покращити процеси управління, забезпечити зручний доступ до інформації та підтримку прийняття рішень.

Водночас досить цінним є проведення системного аналізу організаційно-управлінської структури сфери ФКіС та SWOT-аналізу технологій управління сфери фізичної культури і спорту, отримана в результаті якого узагальнена матриця SWOT-аналізу дозволила сформулювати основні напрями поліпшення функціонування управлінських процесів в сфері фізичної культури і спорту в умовах цифрової трансформації.

Крім того, приведені результати експертного аналізу показали, що впровадження цифрових рішень у сфері фізичної культури і спорту має великий потенціал для покращення організаційно-управлінських процесів. «Електронний паспорт спортсмена/тренера» отримав найвищий пріоритет у експертів завдяки значному впливу на персоніфікований облік та автоматизацію процесів відбору та підготовки спортсменів. Також важливе значення вони віддали таким розробкам як «Електронний календарний план спортивних змагань і заходів», «Електронний реєстр спортивної інфраструктури», «Електронний реєстр організацій, установ та закладів фізкультурно-спортивної спрямованості».

У четвертому розділі «МОДЕЛЬ УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКИХ ЗАСАД РОЗВИТКУ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ» представлені зони розвитку системи управління у сфері ФКіС, які гальмують протікання цих процесів, ставлячи під сумнів їх доцільність, ефективність і правомірність. Ідеться, зокрема, про брак належної комунікації між активними елементами сфери фізичної культури і спорту; випадки недоброчесності й шахрайства, що уможливлюються непрозорістю інформації; вразливість до кіберзагроз і невідповідність міжнародним стандартам; відставання від темпів цифрової трансформації та як наслідок неспроможність задовольнити актуальні запити громадськості.

Як основний результат роботи у розділі подано модель удосконалення організаційно-управлінських засад розвитку сфери фізичної культури і

спорту в умовах цифрової трансформації та результати її впровадження на базі Аналітичної інформаційно-комунікаційної системи як комплексної платформи для збору, обробки й аналізу даних та адміністрування управлінських процесів у сфері ФКіС.

В результаті доведено, що традиційна система управління сферою ФКіС, обмежена використанням нечисленних типів електронних документів, надалі не може лишатися панівною моделлю генерування й зберігання інформації та обміну нею, а моделі вдосконалення організаційно-управлінських засад розвитку сфери фізичної культури і спорту в умовах цифрової трансформації, забезпечать стабільний поступ галузі, її гнучкість та адаптивність до змін, викликаних технологічним прогресом і невідпинним розвитком цифрового середовища.

У п'ятому розділі «АНАЛІЗ ТА УЗАГАЛЬНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ» подається обговорення результатів досліджень, де одержані дані узагальнено та інтегровано в систему щодо доцільності вдосконалення організаційно-управлінських засад розвитку сфери фізичної культури і спорту. У результаті проведеного дослідження сформульовано наукові положення трьох рівнів новизни, а саме: ті, що підтверджують, доповнюють, набули подальшого розвитку та отримані вперше.

Висновки повністю відповідають завданням дослідження та змісту основного тексту роботи, є логічними та структурованими.

У розроблених як результат роботи практичних рекомендаціях щодо впровадження моделі удосконалення організаційно-управлінських засад розвитку сфери фізичної культури і спорту в умовах цифрової трансформації для Міністерства молоді та спорту України визначено комплекс заходів, що передбачає: нормативно-правове забезпечення, поетапне впровадження та розвиток Аналітичної інформаційно-комунікаційної системи, її технічне та функціональне удосконалення, інтеграцію з іншими державними системами, забезпечення фінансування, кібербезпеки, навчання кадрів і підтримку користувачів. Для обласних державних адміністрацій та органів місцевого

самоврядування рекомендовано надання організаційної, технічної та ресурсної підтримки у впровадженні Аналітичної інформаційно-комунікаційної системи, участі у підготовці персоналу, а також внесення змін до посадових інструкцій і внутрішніх нормативних документів.

Загалом дисертаційне дослідження Лаврова Віталія Олександровича написане сучасною українською мовою, науковим стилем із адекватним застосуванням термінів і понять. Робота є цілісною, характеризується тематичною повнотою та розкриттям головної наукової мети, а подані науково-практичні положення логічно викладені та достатньо обґрунтовані. Наведені ідеї, розробки та критичний аналіз наукових поглядів, що належать співавторам або іншим авторам, мають посилання на відповідні джерела.

Повнота викладення основних результатів в опублікованих наукових працях

Результати проведених досліджень висвітлені автором в наукових публікаціях, в яких у повній мірі відображено основні положення дисертації. Проблематика, зміст, кількість яких повністю відповідає вимогам МОН України. Теоретичне оприлюднення наукових досліджень на конференціях повною мірою засвідчує належну апробацію результатів. Зокрема, за темою дисертації опубліковано 13 наукових публікацій: 4 статті у наукових виданнях із переліку наукових фахових видань України; 6 публікацій апробаційного характеру, 3 публікації, які додатково відображають наукові результати дисертації. У публікаціях, що підготовані у співавторстві, чітко вказано авторський внесок. Порушень академічної доброчесності не виявлено.

Основні теоретичні і практичні положення дисертаційної роботи оприлюднено на XV, XVII Міжнародних наукових конференціях молодих учених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 2022, 2024), Міжнародному форумі «Модернізація педагогічної освіти у глобальному вимірі безпеки соціально-турбулентного світу» (Київ, 2023), V, VII Всеукраїнських електронних науково-практичних конференціях з міжнародною участю

«Актуальні проблеми фізичної культури, спорту, фізичної терапії та ерготерапії» (Київ, 2023, 2024).

Недоліки дисертації щодо їх змісту та оформлення.

Разом з тим, у дисертаційній роботі присутні й окремі недоліки та дискусійні положення:

1. У вступі автор подає розширений опис стандартних методів дослідження, які потім ще раз докладно розкриваються у розділі 2, тому доцільним було б не зупинятись на їх описі у вступі.
2. Практичне значення роботи є вагомим і беззаперечним, але у тексті воно сформульоване досить розмито й потребує редакційних правок.
3. У дисертаційному дослідженні автор не надає інформації про низку важливих аспектів, пов'язаних з організацією експертного опитування. Зокрема: «...За яким принципом, або за якими критеріями було здійснено відбір експертів? Яким був їх досвід роботи у галузі? Чи рівнозначною вважалась вагомість думок експертів різного віку з різним досвідом роботи?».
4. У чому принципова відмінність розроблених автором елементів Аналітичної інформаційно-комунікаційної системи сфери фізичної культури і спорту: «Електронного паспорту спортсмена/тренера», «Електронного реєстру спортивної інфраструктури», «Електронного реєстру організацій, установ та закладів фізкультурно-спортивної спрямованості» від аналогічних розробок, які реалізуються у високорозвинених країнах зарубіжжя?
5. Основний зміст практичних рекомендацій, поданих у роботі, складає викладення пропозицій до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визначення загальних засад впровадження та адміністрування публічних електронних реєстрів та інформаційно-комунікаційних систем у сфері фізичної культури і спорту», а суто практичні рекомендації висвітлені досить коротко.
6. Висновки роботи номер 6 та 8 доцільно скоротити за рахунок редакційних правок.

Перераховані недоліки та зауваження носять дискусійний характер, суттєво не впливають на науковий і методологічний рівень дисертації, не знижують її загальної позитивної оцінки та спрямовані, в основному, на подальше вдосконалення творчих здібностей здобувача.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота Лаврова Віталія Олександровича на тему «ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В УМОВАХ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ» має достатнє теоретичне й практичне значення, є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке за своїм змістом, обґрунтованістю висновків, новизною отриманих результатів відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44) та наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (із змінами, внесеними згідно з Наказом МОН України № 759 від 31.05.2019 р.), а її автор заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт».

Офіційний опонент:

професор кафедри теорії та методики
фізичної культури Сумського державного
педагогічного університету імені
А.С.Макаренка, доктор наук з фізичного
виховання та спорту, професор

Томенко Олександр
Анатолійович

